

Ontwerpbeleid: Uitdaagrecht provincie Flevoland

- Kaders en toepassing

Inleiding

De aanleiding voor deze kaders is de gewijzigde Provinciewet art. 147 door de Wet versterking participatie op decentraal niveau (in werking sinds 1 januari 2025). Deze wet verplicht provincies een participatieverordening vast te stellen, met onder andere juridische kaders voor het toepassen van het uitdaagrecht.

Het uitdaagrecht is een bijzondere vorm van participatie: niet de provincie nodigt uit, maar de samenleving zelf neemt het initiatief. Inwoners en organisaties kunnen de provincie verzoeken (een deel van) de **uitvoering** van een provinciale taak over te nemen of mede aan te sturen, als zij denken dit beter, slimmer of met meer maatschappelijke waarde te kunnen doen.

De provincie Flevoland werkt vanuit een open houding en zoekt actief de samenwerking met inwoners, maatschappelijke organisaties, ondernemers en medeoverheden. We zien hen als partners in het vormgeven van onze provincie.

Met dit document legt Flevoland de kaders vast voor de toepassing van het uitdaagrecht. Daarmee vormt het een uitwerking van het Participatiebeleid Provincie Flevoland en is het een bouwsteen voor de Participatieverordening Provincie Flevoland.

1. Doel en uitgangspunt

Het uitdaagrecht biedt inwoners, maatschappelijke organisaties, ondernemers en medeoverheden de mogelijkheid om de provincie te verzoeken (een deel van) de uitvoering van een provinciale taak uit te voeren of mede aan te sturen, als zij deze taak beter, slimmer of met meer maatschappelijke waarde kunnen uitvoeren.

Het uitdaagrecht past bij een uitnodigend bestuur dat ruimte biedt aan initiatieven uit de samenleving. De provincie hanteert hierbij de houding: "Ja, mits het bijdraagt aan het algemeen belang van Flevoland."

Mogelijke voordelen uitdaagrecht initiatieven bij de provincie Flevoland

Voordeel	Toelichting
Meer betrokkenheid en eigenaarschap	Inwoners en maatschappelijke partijen nemen zelf het initiatief en krijgen een grotere rol bij de uitvoering van provinciale taken.
Betere kwaliteit door maatwerk	De provincie kan kennis, ervaring en netwerken uit de samenleving benutten. Dit kan leiden tot een beter passende en effectievere uitvoering.
Beter aansluiten op lokale behoeften	Initiatiefnemers gebruiken hun kennis van de leefomgeving, waardoor oplossingen vaak beter passen bij wat inwoners nodig vinden.
Meer samenwerking en sociale cohesie	Door samen aan de slag te gaan worden netwerken versterkt en ontstaat meer samenhang binnen gemeenschappen.
Nieuwe vormen van partnerschap	Het uitdaagrecht kan vernieuwende samenwerkingen tussen provincie en samenleving stimuleren en bijdragen aan een toegankelijk bestuur.

2. Wanneer wel

Bij ieder uitdaagrecht initiatief wordt gekeken of er voldoende steun is onder direct betrokkenen of belanghebbenden. Omdat elk initiatief anders is, wordt per aanvraag bepaald hoe dit draagvlak zichtbaar wordt gemaakt. De beoordeling van draagvlak is altijd proportioneel: hoe groter de impact of het gebied, hoe zwaarder de provincie weegt hoeveel steun er is en hoe dit is aangetoond.

Een verzoek voor het uitdaagrecht kan worden ingediend als:

- Het gaat om een provinciale taak die is vastgelegd in de begroting of in vastgesteld beleid.
- Er budget beschikbaar is voor de betreffende taak.
- De initiatiefnemer aannemelijk maakt over voldoende kennis, draagvlak en uitvoeringskracht te beschikken.
- Het initiatief voldoende steun heeft onder direct betrokkenen of belanghebbenden, passend bij de aard van het initiatief.
- De uitvoering niet in strijd is met het algemeen belang of met belangen van derden.

Het initiatief leidt tot één of meer van de volgende opbrengsten:

- Meerwaarde voor de samenleving, bijvoorbeeld door iets duurzamer, inclusiever of rechtvaardiger te doen.
- Een vernieuwende aanpak of samenwerking tussen overheid en samenleving.
- Meer samenhang en betrokkenheid in de gemeenschap.
- Uitvoering binnen of goedkoper dan het bestaande budget.

Inwoners, maatschappelijke organisaties, ondernemers en medeoverheden (als mede-indiener) kunnen een initiatief indienen. Verbonden partijen kunnen geen formele uitdager zijn. De provincie

beoordeelt niet wie uitdaagt, maar met welk doel. De provincie beoordeelt of het initiatief aanvullende maatschappelijke meerwaarde oplevert ten opzichte van de reguliere uitvoering.

Bij welke provinciale taken mogelijk?

Het uitdaagrecht geldt voor provinciale taken of onderdelen daarvan. Het gaat vooral om taken met maatschappelijke of uitvoerende elementen die door samenwerking kunnen worden ingevuld, zonder dat de provincie haar wettelijke bevoegdheden overdraagt.

Voorbeelden hiervan zijn:

- Kleinschalig beheer of onderhoud (zoals groen of routes).
- Educatie en communicatie over duurzaamheid.
- Participatie in gebiedsprocessen.
- Culturele initiatieven die bijdragen aan provinciale doelen.

Flevoland hanteert daarbij een brede interpretatie van taken: initiatieven die aantoonbaar bijdragen aan provinciale ambities, zoals leefbaarheid, duurzaamheid, inclusie of versterking van erfgoed en identiteit, kunnen in aanmerking komen voor het uitdaagrecht, mits ze passen binnen de wettelijke kaders en het algemeen belang dienen.

Wat verstaan we onder maatschappelijke meerwaarde?

Maatschappelijke meerwaarde betekent dat het initiatief zichtbaar bijdraagt aan het algemeen belang in Flevoland. Bijvoorbeeld door:

- Verbetering van de leefomgeving, natuur of duurzaamheid.
- Versterking van sociale samenhang of participatie.
- Innovatie in uitvoering of samenwerking.
- Vergroten van lokaal eigenaarschap of betrokkenheid.
- Beter aansluiten bij behoeften van inwoners of specifieke groepen.

Het gaat dus niet alleen om efficiëntie of kostenbesparing, maar vooral om kwaliteit, draagvlak en betekenis voor de samenleving.

3. Wanneer niet

Het uitdaagrecht geldt niet voor taken die naar aard en schaal of op grond van een wettelijke plicht niet voor overdracht in aanmerking komen. Zoals bijvoorbeeld:

- Veiligheidstaken.
- Vergunningverlening en toezicht.
- Subsidiebeoordeling of toekenning.
- Interne bedrijfsvoering en personeel.
- Taken van verbonden partijen.

4. Samenwerking in de praktijk

Uitdaagrecht leidt meestal tot samenwerking, niet tot volledige overdracht. De provincie blijft altijd verantwoordelijk voor bevoegdheden en eindresultaat.

Zo kan een bewonerscollectief, stichting of coöperatie een deel uitvoeren, bijvoorbeeld onderhoud of communicatie, terwijl de provincie de wettelijke bevoegdheid behoudt. De provincie behoudt te

allen tijde de bevoegdheid om in te grijpen of de regie terug te nemen bij niet-naleving van afspraken.

Bij grotere of meer complexe initiatieven kan worden afgesproken om eerst met een proefperiode of gefaseerde aanpak te werken. Zo kunnen provincie en initiatiefnemers samen beoordelen of de samenwerking in de praktijk goed uitpakt.

Initiatieven die voortkomen uit het uitdaagrecht moeten in lijn zijn met het provinciale inkoop- en aanbestedingsbeleid en de geldende (internationale) wet- en regelgeving met betrekking tot inkopen en aanbesteden.

5. Rol en verantwoordelijkheid uitdaagrecht

- Provinciale Staten stellen de juridische kaders vast (in de participatieverordening) op basis van de kaders voor uitdaagrecht.
- De provincie bereidt uitdaagrecht initiatieven ambtelijk voor en kijkt daarbij welke juridische uitwerking nodig is voor het initiatief.
- Gedeputeerde Staten besluiten over toekenning of afwijzing.
- De provincie blijft eindverantwoordelijk voor uitvoering en algemeen belang.

6. Proces van een uitdaagrecht initiatief

De procedure moet vooraf duidelijk, vindbaar en begrijpelijk zijn, ook voor inwoners die we minder bereiken.

1. Informatie en aanmeldformulier zijn beschikbaar op de provinciale website. Hierbij is aandacht voor makkelijke taal en toegankelijkheid voor groepen die we minder goed bereiken.
2. De aanmelding komt binnen op een centraal punt in de provinciale organisatie en wordt ter beoordeling aangeboden aan een team van (ambtelijke) experts.
3. De provincie/het team gaat in gesprek met de initiatiefnemer om te bepalen of het uitdaagrecht passend is binnen de kaders die gesteld zijn.
4. De initiatiefnemer werkt het voorstel uit en dient dit formeel in bij de Gedeputeerde Staten.
5. Gedeputeerde Staten besluiten over toekenning. Hiertegen staat, afhankelijk van de wettelijke kaders die voor het initiatief gelden, bezwaar en beroep open. Besluiten van Gedeputeerde Staten over uitdaagrecht initiatieven zijn besluiten in de zin van de Algemene Wet Bestuursrecht en worden openbaar gemaakt. Als er meerdere initiatieven voor (ongeveer) dezelfde taak zijn, maakt de provincie een gemotiveerde keuze, met oog voor een gelijk speelveld en gelijke behandeling.
6. Afspraken over uitvoering en (tussentijdse) evaluatie worden vastgelegd.

7. Leren en verbeteren

Het uitdaagrecht is nieuw voor Flevoland. Daarom kiest de provincie voor een stapsgewijze en lerende aanpak, waarin we ervaring opdoen, bijsturen en verbeteren op basis van wat we in de praktijk zien gebeuren.

Voldoende tijd nemen

Het uitdaagrecht vraagt om tijd en zorgvuldigheid.

Initiatiefnemers bepalen zelf of en wanneer zij een aanvraag indienen. Ook de besluitvorming, uitvoering en evaluatie kosten tijd. Deze ruimte is nodig om zorgvuldig te leren, om ervaring op te bouwen en om verbeteringen in het proces aan te brengen.

Ambtelijke voorbereiding en interne samenwerking

Een goede toepassing van het uitdaagrecht vraagt dat de provinciale organisatie het instrument herkent, begrijpt en kan toepassen. Binnen de organisatie wordt gewerkt aan:

- Tijdige herkenning van mogelijke uitdaagrecht initiatieven.
- Gesprekken met initiatiefnemers over meerwaarde, haalbaarheid en kaders.
- Verkennen hoe inkoop- en aanbestedingsregels een initiatief kunnen ondersteunen.
- Kennisdeling tussen afdelingen om opgedane ervaringen breed te benutten.

Wanneer ambtenaren goed bekend zijn met het uitdaagrecht, verloopt de beoordeling en afhandeling sneller en consistent. De provincie kan initiatieven vervolgens passend begeleiden, zonder de rol van initiatiefnemer over te nemen.

Experimenteren

De provincie kan experimenten uitvoeren om ervaring op te doen met verschillende vormen van samenwerking en uitvoering. Deze experimenten kunnen plaatsvinden binnen bestaande gebieds- of participatieprojecten. Tijdens deze fase wordt gekeken naar juridische, financiële en organisatorische voorwaarden om te bepalen wat mogelijk is en waar aanpassingen nodig zijn.

Per initiatief kan worden gekozen voor een proefperiode of een gefaseerde aanpak. Dit is geen standaard onderdeel, maar een optie om op een zorgvuldige en beheersbare manier te toetsen of een initiatief in de praktijk goed werkt. GS behoudt bij experimenten te allen tijde de mogelijkheid om de uitvoering te beëindigen of bij te sturen.

De inzichten uit deze experimenten worden gebruikt om de kaders, werkwijze en ondersteuning rond het uitdaagrecht verder te verbeteren.

Monitoren en evalueren

De provincie volgt initiatieven gedurende het proces en evalueert samen met initiatiefnemers na afloop.

De evaluatie richt zich op:

- Maatschappelijke waarde en tevredenheid van betrokkenen.
- Uitvoerbaarheid binnen wet- en regelgeving.
- Verhouding tussen kosten, baten en impact.
- Leerpunten voor toekomstig beleid.

De inzichten uit monitoring en evaluatie worden:

- Opgenomen in de jaarlijkse monitoring van het participatiebeleid.
- Periodiek gedeeld met Provinciale Staten.
- Gebruikt om de kaders en werkwijze te verbeteren.

Doelen van leren en verbeteren

- Te leren wat werkt en wat niet.
- De samenwerking met de samenleving te versterken.
- Inzicht te krijgen in hoe het uitdaagrecht het beste kan worden ingevuld en toegepast binnen Flevoland, zodat het passend en uitvoerbaar is voor zowel de provincie als de samenleving.

8. Communicatie

Het uitdaagrecht is nieuw in Flevoland. Actieve en toegankelijke communicatie is daarom essentieel. Communicatie richt zich op:

Toegankelijkheid

Informatie over het uitdaagrecht moet vindbaar, begrijpelijk en toepasbaar zijn voor alle inwoners en organisaties. We gebruiken duidelijke B1-taal, laagdrempelige voorbeelden en toegankelijke kanalen. Dit geldt nadrukkelijk ook voor groepen die we minder goed bereiken, zoals jongeren, nieuwkomers, laaggeletterden en inwoners die niet vanzelfsprekend participeren.

Bewustwording

Duidelijk maken dát het uitdaagrecht bestaat, hoe het werkt en waar kansen liggen. We koppelen communicatie aan lopende projecten en onderwerpen die herkenbaar zijn voor inwoners.

Delen van ervaringen

Voorbeelden, resultaten en geleerde lessen delen om anderen te inspireren en deelname te stimuleren. Succesvolle initiatieven helpen om het uitdaagrecht concreet en herkenbaar te maken. Door structureel en fasegewijs te communiceren met de samenleving wordt de bekendheid, toegankelijkheid en het gebruik van het uitdaagrecht vergroot. Dit ondersteunt het lerend vermogen van zowel inwoners als de provincie en sluit aan bij de wensen van Provinciale Staten om participatie breder, inclusiever en begrijpelijker te maken.